

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.Г. КОРОЛЕНКА

**МЕТОДИКА
МУЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У ШКОЛІ**

Програма курсу
на основі кредитно-модульної системи організації навчання
для студентів психолого-педагогічного факультету
зі спеціальності 6.010100, 7.010102, 7.010103 –
“Початкове навчання. Педагогіка і методика
середньої освіти. Музика”

Полтава – 2005

Методика музичного виховання у школі: Проект програма курсу на основі кредитно-модульної системи організації навчання зі спеціальності 6.010100, 7.010102, 7.010103 – “Початкове навчання. Педагогіка і методика середньої освіти. Музика” / Укл. О.О.Лобач. – Полтава, 2005.– с.40

Рецензенти: кандидат педагогічних наук, доцент, завідувача кафедри музики Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г.Короленка *Н.В.Сулаєва*

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г.Короленка *Ж.В.Борщ*

Пропонована програма є модифікованим варіантом програм з методики музичного виховання в школі 1996 року випуску (протокол № 8 від 25.04.1996), а також 2001 року випуску (протокол № 8 від 26.04.2001).

Затверджено вченою радою Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г.Короленка (протокол № 7 від 24 лютого 2005)

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

Предмет: “Методика музичного виховання у школі”

Курс: підготовка бакалаврів	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчального курсу
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 3 Модулів: 7 + курсова робота Змістових модулів: 7 Загальна кількість годин: 108 Тижневих годин: 2	Шифр та назва напрямку: 0101 – «Педагогічна освіта» Шифр та назва спеціальності: 6.010100, 7.010102, 7.010103 – “Початкове навчання. Педагогіка і методика середньої освіти. Музика” Освітньо-кваліфікаційний рівень – бакалавр	Обов’язковий Рік підготовки: 3, 4 Семестр: 5, 6, 7 Лекції (теоретична підготовка): 24 Практичні (лабораторні): 24 Самостійна робота: 60 Курсова робота: 2 Вид контролю: 6 семестр – залік; 7 – екзамен

Мета курсу – опанування закономірностей музичного виховання школярів для подальшого удосконалення його змісту, форм і методів, активізації самоосвіти та самовиховання майбутнього вчителя музики.

Завдання курсу:

- дати студентам систематизовані знання з теорії та практики музичного виховання учнів;
- сформувати у майбутніх спеціалістів практичні уміння й навички проведення музично-виховної роботи в школі в урочний та позаурочний час;
- забезпечити професійну готовність майбутніх учителів до виховання й розвитку творчої особистості дитини засобами музичного мистецтва;
- виховати й розвинути у майбутнього вчителя музики професійно значущих якостей: загальної та художньо-естетичної культури, гуманістичної спрямованості особистості; творчого ставлення до майбутньої професії; відповідних

емоційно-вольових якостей; готовності до самореалізації в музично-педагогічній діяльності тощо.

ПЕРЕДМОВА

У сучасних умовах реорганізації системи вищої освіти з метою входження України до єдиного європейського та світового освітнього простору на підставі впровадження основних ідей, сформульованих Болонською декларацією 1999 року, підлягає експериментальній апробації кредитно-модульна система підготовки спеціалістів протягом 2003 – 2008 років.

Пропонований проект модульної програми передбачає використання кредитно-модульної технології навчання майбутнього вчителя музики. Кредитно-модульна технологія навчання — це цілісний алгоритм повного засвоєння знань та умінь майбутніми фахівцями за структурно інтегрованими освітньо-професійними програмами в кредитних вимірах, свідомим самостійним вибором студентами навчальних дисциплін з метою прикладання максимальних інтелектуальних зусиль для їх вчасного засвоєння та модульним принципом з дотриманням психолого-педагогічних та кібернетичних вимог до навчального процесу в межах модуля, навчальної дисципліни, міждисциплінарного курсу і ступеня підготовки загалом.

У загальній системі професійної підготовки вчителя музики важливе місце належить курсу методики музичного виховання школярів. З метою реалізації завдань музичного виховання школярів у даній дисципліні актуалізуються і висвітлюються знання студентів з музичної естетики, педагогіки, психології, методик початкового навчання та середньої освіти, а також циклу музичних дисциплін, з якими методика органічно пов'язана, тому набуває обрисів міждисциплінарного курсу.

Логіка побудови курсу спирається на теоретичні засади базового компоненту освітньої галузі “Мистецтво”; інтегрований підхід до художньо-естетичного виховання школярів; закономірності організації музичної діяльності дітей як різноманітних форм спілкування з музичним мистецтвом; охоплює широкий спектр історичних, сучасних проблем

музичного виховання та перспектив його розвитку, а студент мислиться як суб'єкт музично-педагогічного процесу. Слід зазначити, що окремими модулями виділені практиологічний і гносеологічний компонент освітньої галузі “Мистецтво”, тому що перцептивно-аксіологічний компонент має наскрізний характер, тому пронизує всі види музичної діяльності – виконавської (вокально-хорової й інструментальної), рухової, теоретичної, творчої й слухацької.

Після закінчення вивчення курсу методики музичного виховання школярів **студент повинен знати:**

- генезис вітчизняної та зарубіжної теорії музичного виховання, перспективи його розвитку в сучасному світі;
- сутність, принципи, мету і завдання музичного виховання й самовиховання школярів; динаміку музично-виховного процесу;
- специфіку, функції музичного мистецтва та його вплив на виховання та розвиток особистості дитини;
- вікові психофізіологічні особливості голосових можливостей учнів, їх музичних здібностей, музичного сприймання та переживання;
- закономірності організації музичної діяльності дітей на різних вікових етапах;
- планування та облік музичного виховання, форми його організації у школах різного типу; сучасні технології музичного виховання дітей; умови ефективного застосування інноваційних та традиційних методів і прийомів музичного виховання учнів в урочній та позаурочній музично-виховній роботі.

Студент повинен оволодіти певними групами умінь, поглибити та закріпити їх:

Загальнопедагогічними уміннями для виконання професійних функцій педагога, а саме: інформаційної, розвиваючої, мобілізаційної, орієнтаційної, організаторської, комунікативної, виховної, дослідницької, контролюючої тощо;

Музично-фаховими уміннями: музикознавчими, музично-теоретичними; вокально-хоровою та диригентською техніками, технікою гри на музичному інструменті;

Проектувальними вміннями: конкретизація навчально-виховних завдань на основі діагностики рівня розвитку музичної культури і музичних здібностей учнів; поетапне формування музичних знань, умінь та навичок школярів; виховання та розвиток позитивних якостей творчої особистості; планування та облік музично-виховної роботи з учнями на уроках та в позаурочний час;

Конструктивними вміннями: відбір і компонування музичного матеріалу залежно від поставленої мети і завдань уроку, вибір доцільного варіанту його виконання й пояснення; вибір шляхів реалізації мети і завдань уроку або позакласного заходу; використання варіативних методів і прийомів стимулювання позитивного ставлення школярів до різноманітних видів музичної діяльності, музичного самовиховання й саморозвитку учнів, а також формування відповідних знань, умінь і навичок, музичної культури в цілому як частини духовної культури;

Творчими вміннями: оригінальне використання різноманітних форм організації музичної діяльності учнів; удосконалення окремих методів і прийомів музичної освіти, розвитку й виховання учнів; володіння методикою творчого саморозвитку й самовиховання.

Пропонована авторська програма розроблена на основі теоретичного осмислення творчого доробку вітчизняних та зарубіжних методистів, узагальнення власного досвіду роботи в загальноосвітній школі на посаді вчителя музики і співів, а також у вищому навчальному закладі освіти викладачем з методики музичного виховання.

Змістовий модуль I. ТЕОРІЯ МУЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ В ШКОЛІ

Тема 1. ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ

Зміст і завдання курсу “Методика музичного виховання в школі”, його зв’язок з іншими дисциплінами, що входять до навчального плану професійної підготовки студентів за спеціальністю “Початкове навчання та музичне виховання”.

Генезис теорії та практики музичного виховання дітей шкільного віку протягом XIX і XX ст. Збагачення теорії музичного виховання українськими педагогами-митцями: М.В.Лисенком, М.Д.Леонтовичем, Я.С.Степовим, К.Г.Стеренком, С.Ф.Людкевичем, Ф.М.Колессою, Б.Л.Яворським, З.З.Жофчаком та іншими сучасними науковцями. Регіональні особливості музичного виховання на Полтавщині.

Місце музичного виховання в загальній системі розвитку творчої особистості. Визначення провідної мети музичного виховання школярів – формування музичної культури як важливої й невід’ємної частини духовного світу особистості. Структура музичної культури школярів: інтерес та захопленість музичним мистецтвом; потреба і здатність сприймати виразність звукового світу (Природи, Людини і Мистецтва); зміст музично-слухового досвіду, його спрямованість на особистісний розвиток; естетичне споглядання як особистісно-орієнтоване ставлення до музики; творче художньо-образне мислення як спосіб самовираження дитини в різних формах спілкування з музичним мистецтвом; естетичний смак – центр системи ціннісних орієнтацій у світі звуку (Л.Горюнова). Єдність музичної освіти, розвитку й виховання школяра.

Загальнодидактичні (актуалізація знань з педагогіки) та специфічні принципи музичного виховання дітей (єдність емоціонального та свідомого, єдність художнього та технічного, домінування колективних форм роботи над індивідуальними, образності, цілісності, асоціативності).

Вимоги до вчителя музики і співів, основні види його професійної діяльності та їх характеристика.

Тема 2. МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО ТА ЙОГО ВИХОВНІ МОЖЛИВОСТІ

Специфіка музичного мистецтва, різнобарв'я естетичних поглядів на сутність і смисл музики: філософські, соціальні, психологічні, містико-ірраціоналістичні концепції музичного сенсу.

Інтенаційно-звукова природа музики. Особливості її змісту, форми та художніх образів. Засоби музичної виразності. Поліфункціональність музичного мистецтва: суспільно-перетворююча, художньо-концептуальна, прогностична, пізнавально-евристична, компенсаторна, катарсична, інформаційна, комунікативна, сугестивна, естетична, гедоністична, педагогічна функції музики.

Погляди філософів, митців, педагогів на виховний потенціал музичного мистецтва, його вплив на становлення і виховання особистості, розвиток її емоціональної культури, ствердження її самоцінної значущості, здатність активізувати творчі можливості людини, задовольняти її духовні потреби та прагнення.

Тема 3. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСНОВИ МУЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ

Сутність понять “музичні здібності” і “музикальність”. Діалектика загальних і спеціальних здібностей. Визначення характерних якостей обдарованої дитини. Задатки і здібності. Умови розвитку здібностей і рівні їх сформованості.

Музикальність та її структурні компоненти, за Б.М.Тепловим: емоційний відгук на музику як центр музикальності, ладове відчуття, метро-ритмічне відчуття, музично-слухові уявлення.

Спеціальні здібності до різних видів музичної діяльності: цілісне, диференційоване, творче сприймання музики; виконавські здібності; творчі здібності.

Онтогенез музичних здібностей дітей, за В.К. Тарасовою та С.І. Науменко. Взаємозв'язок психофізіологічних особливостей і музичного розвитку дитини на різних вікових етапах. Врахування вікових та індивідуальних-типових

психологічних особливостей учнів у процесі музичного виховання.

Методика діагностики музичних здібностей учнів. Схеми фіксації рівня музикальності дитини та аналізу динаміки її музичного розвитку як одного з показників ефективності музично-виховної роботи.

Змістовий модуль II. ЗМІСТ МУЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ

З історії становлення програм з музики для загальноосвітньої школи. Принципи побудови програми та їх структура.

Короткий огляд сучасних програм з музики: типова програма з музики Міністерства освіти України (1989); програма з музики, підготовлена під керівництвом А.Авдієвського (1991); програма поглибленого вивчення музики, упорядкована З.Жофчаком (1991); програма Д.Кабалевського, адаптована Л.Хлебніковою і О.Ростовським (1996, 2001, 2003); експериментальної програми з музики, упорядкованої О.Нижник (1997); програми “Мистецтво”, розроблені авторськими колективами під керівництвом Л.М.Масол, О.П.Щолокової (2001, 2002); О.В. Лобової (1997, 2003, 2004), авторських програм.

Визначення методологічних засад кожної програми; принципів, на які вона спирається; мети і завдань музичного виховання дитини, сформульовані авторами; видів музичної діяльності учнів; репертуарної політики; загальна характеристика музичних знань, умінь, навичок та етапів їхнього формування, зафіксованих у програмах. Збереження наступності і послідовності процесу музичного виховання у початковій та середній школах.

Змістовий модуль III. ФОРМИ МУЗИЧНО-ВИХОВНОЇ РОБОТИ В ШКОЛІ.

Тема 1. УРОК МУЗИКИ – ОСНОВНА ФОРМА МУЗИЧНО-ВИХОВНОЇ РОБОТИ В ШКОЛІ

Загальна характеристика уроку музики як шкільного предмету і уроку Мистецтва. Розвиток поглядів на урок музики

та його специфіку (історичний аспект). Схожість і відмінність уроку музики від інших шкільних дисциплін, за О.О.Апраксіною.

Структура уроку музики, яка визначається різними видами музичної діяльності на уроці: хоровий спів, музична грамота (ознайомлення з музично-теоретичними поняттями та розвиток навичок сольфеджування), слухання музики, музично-ритмічні рухи (“пластичне інтонування”), гра на дитячих музичних інструментах (музикування), музично-творча діяльність (музична імпровізація). Залежність структури уроку музики від мети, завдань і специфіки предмету (Ю.Бабанський, Й.Лернер, В.Оніщук та ін.). Специфічні якості структури уроку музики: гнучкість, рухливість, взаємопроникнення структурних елементів, що визначається драматургією уроку (загальною, емоційною, музичною).

Типи уроків музики. Загальнодидактичні підходи до типізації уроків, за В.Оніщуком. Типи уроків музики за Б.Абдулліним (комбінований, урок вступу до теми, урок поглиблення теми, урок узагальнення теми, урок-концерт), за І.Черновою (вступний, комбінований складний, комбінований простий, узагальнюючий). Нові підходи до типізації уроку музики: (О.О.Лобач). Характеристика різних типів уроків музики. Види уроків музики. Залежність форми уроку від творчого стилю вчителя. Вибір структури уроку, методів та прийомів організації музично-пізнавальної діяльності учнів відповідно до мети та завдань уроку.

Сучасні вимоги до уроку музики: урок музики як “педагогічний твір” (М.Данілов) і як “художній твір” (О.О.Лобач); відповідність змісту, методів і форм навчання рівню музичного розвитку і музичної підготовки учнів; цілісність; інтонаційно-сміслова й емоційно-сміслова логічність; художньо-образна виразність; емоційна насиченість уроку; режисура уроку; його обладнання; якість музичного репертуару. Умови досягнення художньої цілісності уроку.

Тема 2. ОСОБЛИВОСТІ УРОКУ МУЗИКИ В СІЛЬСЬКІЙ ОДНО- ТА МАЛОКОМПЛЕКТНІЙ ШКОЛІ

Загальна характеристика сільської одно- та малокомплектної шкіл (актуалізація знань з педагогіки).

Умови музично-естетичного виховання у малокомплектній школі: обмежене соціокультурне поле; сприятлива “звукова середа”, тісно пов’язана з національною культурою українського народу та природною; позитивна морально-психологічна атмосфера в школі, наближена до ідеально-сімейного клімату; невелика загальна кількість учнів; здійснення цілісного навчально-виховного процесу одним учителем; різновікові класи.

Специфіка уроку музики в малокомплектній школі: інтеграція уроку музики з іншими предметами; дискретно-часовий характер уроку (О.О.Лобач); домінування народнопісенного репертуару; єдність урочної, позаурочної та позашкільної форм музично-виховної роботи (Т.І. Годованець).

Прийоми планування уроків музики. Реалізація принципу систематичності та послідовності в музичному вихованні дітей у класі-комплекті.

Особливості позакласної музичної роботи в сільській школі, роль аудіовізуальної апаратури (телевізора, радіо, магнітофону, відеомагнітофону) в музичному вихованні дітей; зв’язок з батьками, їх залучення до позакласної музично-виховної роботи. Позашкільна музично-просвітительська діяльність учителя, його зв’язок з громадськістю.

Тема 3. ВЗАЄМОЗВ’ЯЗОК УРОЧНОЇ, ПОЗАУРОЧНОЇ ТА ПОЗАШКІЛЬНОЇ МУЗИЧНО-ВИХОВНОЇ РОБОТИ

Вплив соціально-економічної ситуації на організацію позакласної роботи в сучасній школі (огляд нормативних документів, актуалізація відповідних знань із педагогіки, з курсу “Методика виховної роботи”). Підвищення ролі спільної роботи вчителя музики з керівниками позашкільних центрів культури як умова ефективного музичного виховання учнів,

поглибленого розвитку їх музичних, творчих здібностей, нахилів та інтересів.

Органічне поєднання урочного та позаурочного (позакласного) музичного виховання школярів: спільність мети, виховних та загальноосвітніх завдань, принципів, змісту та методів. Огляд програм з музики. Відродження національно-культурних традицій українського народу – найважливіше завдання позаурочної культурно-просвітницької діяльності вчителя музики.

Основні форми організації позакласної роботи (масові та гурткові). Специфіка позаурочної музично-виховної роботи з учнями різного віку; в групах продовженого дня, в різнопрофільних класах; у школах нового типу, в тому числі, спеціалізованих школах.

Планування масової та гурткової музично-виховної роботи. Методика організації вокально-хорових гуртків (часткова актуалізація знань з курсу “Хорознавство”), інструментальних, фольклорних, музично-драматичних та історико-культурологічних об’єднань за інтересами, асоціацій, товариств тощо. Алгоритм підготовки позакласного музично-виховного заходу та його режисура. Музичне оформлення масових загальношкільних свят, вечорів тощо.

Змістовий модуль IV. ПРАКСІОЛОГІЧНИЙ КОМПОНЕНТ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ Й ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ

Тема 1. ХОРОВИЙ СПІВ – ОСНОВНИЙ ВИД МУЗИЧНО-ВИКОНАВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА УРОЦІ

Загальна характеристика хорового співу як виду музичної діяльності: необхідність продовжувати багаті традиції вокально-хорової культури українського народу; активність, доступність, демократичність хорового співу; комплексний вплив на розвиток музичних здібностей школярів, на формування голосового апарату та психофізіологічні процеси; колективна діяльність, яка сприяє формуванню високих моральних якостей особистості;

Співочі можливості дітей різного віку. Етапи розвитку дитячого голосу. Охорона дитячого голосу.

Принципи добору шкільного пісенного репертуару: народність; смислова ідейність; художня цінність; емоційна привабливість; доступність; різноманітність; педагогічна ємність.

Умови художньо якісного співу: якість вокального твору, його відповідність принципам репертуарної політики вчителя; загальна вокальна культура вихованців; володіння учнями вокально-хоровими навичками; психофізіологічний стан співаків; рівень хормейстерської та педагогічної майстерності вчителя.

Розучування пісні як творчий процес, де реалізуються принципи образності, єдності емоційного та свідомого, художнього та технічного. Етапи розучування пісні. Взаємозв'язок співу на уроці музики з іншими видами музичної діяльності (музично-ритмічними рухами, грою на музичних інструментах, музичною грамотою).

Розспівування на уроці музики. Особливості підбору вправ на різних вікових етапах навчання (I – IV класи; V – VIII класи). Функції розспівування (О.О.Лобач). Види вправ для розспівування: вправи на увагу та збирання унісону класного хору; вправи, спрямовані на формування вокально-хорових навичок; вправи-фрагменти музичних творів; ритмічні вправи; імпровізаційні вправи (Л.Г. Дмитрієва, Н.М. Черноіваненко).

Примітка. Лабораторні заняття з теми “Хоровий спів...” проводяться в рамках курсу “Хорознавство”, який студенти вивчають у V семестрі паралельно з методикою музичного виховання. Такий підхід зумовлений необхідністю оптимізації навчального процесу через використання міжпредметних зв'язків всередині циклу спеціальних музичних дисциплін і забезпечення їхньої інтеграції, що дозволяє уникнути дефіциту часу.

Тема 2. ГРА НА ДИТЯЧИХ МУЗИЧНИХ ІНСТРУМЕНТАХ І МЕТОДИКА КЕРІВНИЦТВА МУЗИКУВАННЯМ

Генезис і загальна характеристика гри на дитячих музичних інструментах як виду активної музичної діяльності дітей. Педагогічна концепція Карла Орфа про використання

елементарних музичних інструментів. Місце музикування на народних інструментах на уроці музики. Мета й завдання інструментально-виконавської діяльності; перелік відповідних знань, умінь і навичок дітей.

Класифікація дитячих музичних інструментів, за Н.О.Ветлугіною: іграшки-інструменти із звуком невизначеної висоти (ударні з перетинками, самозвучні, побутові, саморобні); іграшки-інструменти, які дають звук тільки однієї висоти; іграшки з фіксованою мелодією; іграшки-інструменти з діатонічним або хроматичним звукорядом (електронні, струнні, духові, клавішно-язичкові, ударні з визначеною висотою звуку). Залежність вибору інструментів від мети і завдань уроку.

Послідовність роботи по засвоєнню техніки гри на різних інструментах: ознайомлення учнів із виразними можливостями та прийомами гри на кожному інструменті; виконання у характері музики елементарних ритмічних акомпанементів до знайомих вокальних та інструментальних творів; інструментовка пісень у відповідності до змісту кожного куплету; опанування “орфовських” партитур.

Методика навчання гри на інструментах з діатонічним або хроматичним звукорядом: “гра” на “німих клавіатурах”; музикування на клавіатурах із знятими (металофон, ксилофон) або позначеними клавішами; супровід пісні або поспівки з мелодичним остінато; виконання нескладних творів за нотним записом.

Прийоми розвитку творчих і музичних здібностей дітей у процесі музикування. Організація ансамблю дитячих музичних інструментів, “шумових оркестрів” у загальноосвітній школі (Н. Ветлугіна, О. Радинова).

Тема 3. МУЗИЧНО-РИТМІЧНІ РУХИ ЯК ПЛАСТИЧНЕ ВІДТВОРЕННЯ МУЗИЧНОГО ОБРАЗУ

Сутність поняття “музично-ритмічна діяльність”. Диференціація ключових понять теми: “музично-ритмічна діяльність”, “пластичне інтонування”, “рухова діяльність”. Органічна єдність і природність музики і рухів.

Історія становлення музично-ритмічної діяльності в теорії музичного виховання підрастаючого покоління. Наступність в опануванні даного виду діяльності в музичному вихованні дошкільнят і школярів. Мета, завдання та структура музично-ритмічної діяльності на уроці музики.

Форми музично-ритмічної діяльності: музично-ритмічні вправи; музичні та музично-дидактичні ігри; тактування та образне диригування; драматизації; танцювальні комбінації (І.М. Гадалова). Види рухів: спортивні; танцювальні (елементи народних танців, класичних, бальних, спортивних та ін.); диригентські; імітаційні; символічні (О.О. Лобач).

Методи вивчення музично-ритмічних рухів (методи стимулювання музично-ритмічної діяльності; наочні методи; словесні; практичні). Прийоми музичного розвитку дитини у процесі музично-ритмічної діяльності, за Л.Г.Дмитрієвою, Н.М.Черноіваненко: прийоми розвитку окремих компонентів музикальності; прийоми формування уявлень про основні засоби музичної виразності; прийоми розвитку сприйняття музичного синтаксису та музичної форми. Зв'язок музично-ритмічної діяльності з іншими видами роботи на уроці музики.

Специфіка музично-ритмічного виховання у середніх та старших класах, пов'язана з віковими психологічними особливостями школярів..

Змістовий модуль V. ГНОСЕОЛОГІЧНИЙ КОМПОНЕНТ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ Й ВИХОВАННЯ УЧНІВ

Тема 1. МЕТОДИКА ОЗНАЙОМЛЕННЯ З МУЗИЧНО-ТЕОРЕТИЧНИМИ ПОНЯТТЯМИ

Сутність та співвідношення понять “музична грамота”, “нотна грамота”, “музична грамотність”. Важливість опанування музично-теоретичних понять для активного та свідомого сприйняття музики у процесі різноманітної музичної комунікативної діяльності учнів, її мета та завдання.

Найважливіші принципи ознайомлення з музично-теоретичними поняттями, їх загальнодидактичний характер: принципи наочності; науковості; зв'язку теорії з практикою;

свідомості й активності; систематичності й послідовності; доступності.

Загальна логіка формування музичної грамотності учнів (актуалізація та поглиблення знань із теми “Слухання музики...”): осмислення інтонації як втілення художнього образу в музичних звуках; музичне висловлювання; музична мова (вивчення засобів музичної виразності). Етапи опанування музичної грамоти.

Методи викладання музичної грамоти: аналітико-синтетичний слуховий (К. Стеценко); наочні методи; моделювання (метро-ритмічних співвідношень, звуковисотних співвідношень та їх поєднання з попередніми, моделювання форми музики), за К.В. Тарасовою; музично-дидактична казка (Е. Печерська); музично-дидактичні ігри.

Форми роботи з музичної грамоти: спів по нотах; виконання різноманітних вправ та завдань; музичні диктанти (усні, зорові, слухові, ритмічні, мелодичні). Специфіка їх проведення в загальноосвітній школі (В. Лужний).

Тема 2. МУЗИЧНО-ТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ НА УРОЦІ

Психолого-педагогічні основи розвитку творчості дитини (з історії питання).

Етапи розвитку музично-творчої активності у школярів: накопичення художніх вражень і досвіду спілкування з мистецтвом; спонтанне вираження творчого начала; колективна творчість; створення індивідуальних музичних композицій, що є відображенням окремого художнього враження; власне музична творчість (Б.Л. Яворський).

Мета, завдання та зміст музично-творчої діяльності дітей, зафіксований у програмах з музики.

Загальна методика навчання музично-творчої діяльності дітей: види творчих завдань; їх підготовка; прийоми включення творчих завдань в урок музики; алгоритм роботи над творчими завданнями; домашні завдання творчого характеру; стимулювання творчої активності учнів в різних видах музичної діяльності на уроці музики і в позаурочний час.

Методика розвитку музично-творчої активності дітей за системою Карла Орфа та її порівняння з музично-педагогічним досвідом інших країн (Англія, Голландія, Канада, США, Японія).

Тема 3. СЛУХАННЯ МУЗИКИ ЯК СКЛАДОВИЙ КОМПОНЕНТ УРОКУ

Диференціація понять “слухання музики” і “сприйняття музики”. Загальна характеристика слухання музики як складового компоненту уроку музики: історичний аспект; мета, завдання музичної діяльності, логіка програмного тематизму.

Сприймання музики як психічний процес, його типи, етапи розвитку, вікові та індивідуальні особливості. Модель художнього сприймання: пізнавальний аспект; емоційно-сенсорний і морально-вольовий аспекти (Б.П. Юсов), – як основа керівництва процесом сприймання музики школярами.

Педагогічні закономірності та принципи керівництва процесом музичного сприймання, за О.Я.Ростовським. Педагогічні умови керування процесом музичного сприймання школярів: інформаційне забезпечення; формування установки на музичне сприйняття; здійснення художньо-педагогічного аналізу музичних творів. Створення педагогічних умов для музичного сприймання. Вимоги до інформаційного забезпечення і художньо-педагогічного аналізу музичних творів.

Єдність закономірностей опанування художнього образу музичних творів у різних формах спілкування з музикою (видах музичної діяльності).

Методи та прийоми слухання музики, активізації музичного сприймання школярів: використання зошитів спостереження за музикою Л. Горюнової; метод “подвійного слухання” із застосуванням “первинної наочності” С. Каргапольцева; метод комплексного використання різних видів мистецтва і моделювання О.Я. Ростовського; метод створення емоціогенних ситуацій; метод кольорових матриць О. Лутошкіна; метод емоціональної драматургії Е.Абдулліна; метод спостереження Б. Асафьєва; метод музичних колекцій

Н. Гродненської і В. Швацької; драматизація; музично-слухацькі ігри; музично-літературні композиції; прийом “руйнування” музичного образу (Д. Кабалевський); прийом слухання з коментарем тощо.

Примітка: з метою поглиблення методичної підготовки майбутнього вчителя музики до керування процесом розвитку музичного сприйняття дитини доцільно ввести спецкурс “Педагогіка музичного сприйняття”, розроблений О.Я.Ростовським, що дозволить більш детально зупинитися на активних формах спілкування з музичним мистецтвом.

Змістовий модуль VI. ПЛАНУВАННЯ ТА ОБЛІК МУЗИЧНО-ВИХОВНОЇ РОБОТИ В ШКОЛІ

Тема I. ПЛАНУВАННЯ МУЗИЧНОЇ РОБОТИ, ЇЇГО МЕТА, ЗАВДАННЯ, ФУНКЦІЇ ТА ВИДИ

Роль планування музичної роботи. Комплексність та систематичність планування. Види планування в залежності від терміну, на який його розраховано: “річний”, “семестровий”, “тематичний”, “поурочний”. Особливості побудови календарного та поурочного планів з музики (актуалізація відповідних знань). Обов’язкова документація вчителя музики.

Педагогічний контроль на уроці музики. Вимоги до контролю: індивідуальний характер контролю; систематичність; регулярність; різноманітність форм проведення контролю; всебічність; об’єктивність; диференційований підхід до контролю. Види контролю: поточний, періодичний та підсумковий. Методи контролю: фронтальний, груповий, індивідуальний, комбінований, самоконтроль (Н.Д. Карапузова). Специфіка контролю на уроці музики, що пов’язано з домінуванням колективних форм роботи, а також з особливостями уроку музики як Уроку Мистецтва. Форми контролю.

Облік музичної роботи. Проблема педагогічної оцінки на уроці музики. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з музики за 12-бальною системою.

Змістовий модуль VII.
ГЕНЕРАЛЬНІ НАПРЯМИ МУЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
ДІТЕЙ У СУЧАСНОМУ СВІТІ

Тема 1. НАСТУПНІСТЬ У МУЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ
ДОШКІЛЬНЯТ І МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Мета, завдання та зміст музичного виховання дошкільнят. Характеристика сучасних програм з музичного виховання у дошкільних дитячих закладах: “У світі музики” (Малятко: Програма виховання дітей дошкільного віку. – К., 1991); “Прилучаємося до музичної скарбниці” (Дитина: Програма виховання і навчання дітей дошкільного віку. – К., 1993); Музично-естетичне виховання дошкільнят: Експериментальна програма / Упорядник С.І. Науменко; Дитина. Гармонія. Світ: Обласна авторська програма художньо-естетичного виховання у дитячому дошкільному закладі / Упорядник Л.О.Запорожченко; а також інші зарубіжні й вітчизняні авторські програми музично-естетичного виховання.

Форми музично-виховної роботи у дитячих дошкільних закладах різного типу: музичне заняття; розваги; ранки; свята; факультативи; гуртки. Типи музичних занять (комбіновані, інтегровані, комплексні, домінантні, ігри-заняття, за О.П.Радиноюю) та їх структура. Специфіка музичного заняття та його структури у порівнянні з уроком музики і співів у загальноосвітній школі. Схожість і відмінність інших форм музичного виховання дошкільнят з позакласною і позашкільною музично-виховною роботою з молодшими школярами.

Активні й пасивні види діяльності на музичному занятті та їх порівняльний аналіз із формами спілкування з музичним мистецтвом учнів початкових класів. Психогімнастика як необхідний компонент музичного заняття в дошкільному закладі, спрямований на розвиток та корекцію психіки дитини, зокрема, її емоційно-почуттєвої сфери.

Методи та прийоми музичного виховання дошкільнят. Використання методів арт-терапії та психотерапії у процесі музичного виховання та розвитку особистості дошкільника.

Психолого-педагогічні умови збереження наступності у музичному вихованні в дитячому садку та початковій школі.

Тема 2. ВИКОРИСТАННЯ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ МУЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У ШКОЛАХ УКРАЇНИ

Діяльність ІСМЕ (1957) – Міжнародної асоціації музичного виховання й освіти. Короткий огляд відомих систем музичного виховання зарубіжних країн: система елементарного музичного виховання Карла Орфа (Австрія); музичне виховання на релятивній основі Золтана Кодая (Угорщина); спів за “болгарською столбицею” Бориса Тричкова (Болгарія); “пластичне інтонування” Вероніки Коен (Ізраїль); “Ігри з музикою” П’єра ван Хауве (Голландія).

Сучасні напрями музичного виховання за кордоном: творче музикування, яке передбачає розвиток музично-творчих здібностей учнів та обов’язкове засвоєння кожною дитиною хоча б одного музичного інструмента (Австралія, Австрія, Голландія, Канада, США, Фінляндія, Швеція та інші); генетичний підхід до музичного виховання, який спирається на залучення дітей до професійної музики через дослідження природної звукової картини світу (Аргентина, Канада та ін.); музичне виховання дітей на основі здобутків національної культури (Намібія, Японія, Ірландія та ін.).

Тенденції музичного виховання в сучасному світі:

- інтеграція змісту шкільної освіти, де музика розглядається не як окремий предмет, а як певний елемент цілісної системи і навіть більше – музичне мистецтво виступає методом, методологією навчання інших дисциплін (Л.Г.Горюнова, М.П.Лещенко);
- залишається актуальним пошук шляхів гармонізації традиційного і сучасного у змісті музичного виховання, народного та професійного, полікультурного і національного, єдності теорії та практики, базового й варіативного, загального й спеціального;
- екстенсифікація змісту музичного виховання та освіти, його безмежна варіативність;

- комплексне використання різноманітних видів музичної діяльності на уроці, де провідне місце, на відміну від попередніх часів, посідає активне музикування поряд із слуханням музики, співом, пластичним інтонуванням, імпровізацією;
- застосування сучасних технічних засобів навчання: аудіовізуальна апаратура, комплексне електронне обладнання (клавішний інструмент, синтезатор, блок звукових ефектів, пульта, дисплей, друкарський пристрій) тощо.

Тема 3. ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА МУЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У МАЙБУТНЬОМУ

Актуальні проблеми музичного виховання школярів. Шляхи удосконалення музично-виховної роботи у загальноосвітній школі та школах нового типу. Ознайомлення з адресами передового педагогічного досвіду вчителів-практиків, новими науково-експериментальними матеріалами, з формами впровадження та поширення педагогічних інновацій та педагогічних технологій.

Філософсько-культурологічні, психолого-педагогічні дисципліни та методики початкового навчання як джерело осмислення, поглиблення і збагачення власної практики музично-педагогічної діяльності у майбутньому.

Прогресивні тенденції музичного виховання ХХ ст.: гуманізація, інтеграція, Індивідуалізація, естетизація, спрямованість на розвиток творчої особистості.

Твір-роздум “Я – Вчитель музики”.

4. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ КУРСУ

№ п/п	Назва теми	Лекційні х	Практич- них	Лаборато- рних	Самостій- них
Модуль I. ТЕОРІЯ МУЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ В ШКОЛІ					
1.	Вступ до спеціальності	2	–	–	4
2.	Музичне мистецтво та його виховний потенціал	–	–	–	4
3.	Психологічні основи музичного виховання школярів	2	–	–	4
Модуль II. ЗМІСТ МУЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ					
1.	Історія становлення програм з музики для загальноосвітньої школи.	–	–	–	2
2.	Сучасні програми з музики та мистецтва	2	2	–	4
Модуль III. ФОРМИ МУЗИЧНО-ВИХОВНОЇ РОБОТИ В ШКОЛІ					
1.	Урок музики – основна форма музично-виховної роботи в школі	2	2	2	2
2.	Особливості уроку музики в сільській одно- та малокомплектній школі	–	–	–	2
3.	Форми позакласної музично-виховної роботи в школі	2	–	2	4

Модуль IV. ПРАКСІОЛОГІЧНИЙ КОМПОНЕНТ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ Й ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ					
1.	Хоровий спів – основний вид музично-виконавської діяльності	2	2	–	4
2.	Гра на дитячих музичних інструментах і методика керівництва музикуванням	2	–	2	4
3.	Музично-ритмічні рухи як пластичне відтворення музичного образу	2	–	2	4
Модуль V. ГНОСЕОЛОГІЧНИЙ КОМПОНЕНТ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ Й ВИХОВАННЯ УЧНІВ					
1.	Методика ознайомлення з музично-теоретичними поняттями	2	2	2	4
2.	Музично-творча діяльність на уроці музики.	2	–	2	4
3.	Слухання музики як складовий компонент уроку.	2	–	–	2
Модуль VI. ПЛАНУВАННЯ ТА ОБЛІК МУЗИЧНОЇ РОБОТИ В ШКОЛІ					
1.	Планування музичної роботи, його мета, завдання, функції та види.	2	–	–	2
2.	Форми обліку музичної роботи.		2	–	2
Модуль VII. ГЕНЕРАЛЬНІ НАПРЯМИ МУЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ У СУЧАСНОМУ СВІТІ					
1.	Наступність у музичному вихованні дошкільнят і школярів.	–	–	–	4
2.	Використання зарубіжного досвіду музичного виховання у школах України.	2	–	–	2
3.	Теорія і практика музично-естетичного виховання у майбутньому	–	2	–	2
ВСЬОГО		24	12	12	60

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

- Сучасні програми з музики та мистецтва
- Урок музики – основна форма музично-виховної роботи в школі
- Хоровий спів – основний вид музично-виконавської діяльності на уроці музики.
- Форми обліку музичної роботи
- Теорія і практика музично-естетичного виховання у майбутньому

6. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

- Урок музики – основна форма музично-виховної роботи в школі.
- Форми позакласної музично-виховної роботи в школі.
- Гра на дитячих музичних інструментах і методика керівництва музикуванням.
- Музично-рухова діяльність на уроці.
- Музичне виховання школярів на релятивній основі.
- Музично-творча діяльність на уроці музики.

7. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль I.

- Графічно зобразити генезис теорії музично-естетичного виховання школярів і визначте кульмінаційні точки цього процесу.
- Підібрати завдання для діагностики музичних здібностей та музичних переживань у школярів.

Змістовий модуль II.

- Підготувати коротку рецензію на сучасні програми з музики (за вільною формою).
- Проаналізувати структурні компоненти кожної програми.
- Порівняти теми й музичний репертуар різних програм.

- Зробити рекламу найкращої програми з музики (за власним вибором).
- Скласти бібліографію авторських програм з музики.

Змістовий модуль III.

- Проаналізувати програму з музики для початкової школи і вибрати уроки, які ефективніше проводити як комбіновані, домінантні, синтетичні, нетрадиційні. Обґрунтувати свою позицію.

- Ознайомитись з методичними розробками уроків музики та позакласних заходів, запропонованих Е.Абдуллінім, Л.Горюною, Д.Кабалевським, Л.М.Масол, Е.Печерською, Г.Рігіною, О.Ростовським, а також опублікованих у науково-методичних журналах (“Початкова школа”, “Начальная школа”, “Искусство в школе”, “Мистецтво та освіта”, “Музыка в школе», “Все для вчителя”, “Розкажіть онуку”, “Початкова освіта”, “Бібліотека вчителя початкових класів”, “Сільська школа України”, “Учитель года: лучшее от лучших”, “Позакласний час” тощо).

- Підготувати розширені конспекти однотемного та дискретного уроку музики для різновікового класу-комплекту.

- Проаналізувати радіо- та телепередачі на тиждень і запропонувати дітям музичні програми для обговорення або спільного перегляду.

- Підготувати аудіозапис дитячих пісень з радіо- та телепередач, які можна використовувати у позакласній музично-виховній роботі.

- Запропонувати музичний репертуар для хорового співу в сільській школі на основі українського фольклору.

- Підготувати розширені конспекти трьох уроків на одну тему (за вибором студента).

Змістовий модуль IV.

- Попрацювати на занятті з інформатики, спецкурсу чи власним ПК з навчальними комп’ютерними програмами „Музичний клас”, “Музичний бункер”, “Muziktime”, “Музичний редактор” тощо.

- Підготувати методичну розробку розучування хорового репертуару, охоплюючи III етапи розучування пісні, й продемонструвати її на лабораторному занятті (пісенний репертуар за вибором студента).

- Підібрати відповідний матеріал для розспівування з метою підготовки голосового апарату до виконання обраної пісні.

- Підготувати ритмічну та “орфовську” партитуру до даної пісні, а також запропонувати варіант її пластичного інтонування.

- Створити саморобні інструменти-іграшки (бажано придумати свій шумовий інструмент).

- Вивчити з однокурсниками музичні рухливі ігри В.М.Верховинця зі збірки “Весняночка” (за власним вибором).

Змістовий модуль У.

- Зробити картотеку статей з науково-методичних газет і журналів („Мистецтво та освіта”, „Розкажіть онуку”, „Бібліотека вчителя початкових класів”, „Початкова освіта”, тощо) з проблеми „Музично-дидактичні ігри”

- Розробити фрагменти уроків музики для учнів I класу (донотний період) на теми з музичної грамоти: звуки музичні й шумові, звуки високі й низькі; звуки довгі й короткі; музична фраза, напрямок руху мелодії (на вибір студента).

- Підібрати вокально-хорові вправи, фрагменти дитячих пісень, зразки дитячого музичного фольклору для співу за графічним зображенням або „болгарською стовбицею” (на вибір студента).

- Створити дидактичні казки з музичної грамоти на теми: „Стійкі-нестійкі звуки”, „Лад”, „Розмір”, „такт”, „Інтервали”, „Знаки альтерації”, „Тон-півтон” (на вибір студента).

- Підібрати художньо-літературні тексти, мелодичні й ритмічні вправи для творчих завдань та імпровізацій.

Змістовий модуль VI.

- Розробити календарні плани для першого класу на I семестр навчального року.

- Написати план проведення тижня музики для початкової школи.

Змістовий модуль VII.

- Зробити компаративний аналіз програм з музики для школи і дошкільних закладів:
 - Попрацювати в Internet (див. адреси у списку рекомендованої літератури)
 - Вибрати психогімнастичну вправу і провести з однокурсниками на діловій грі: Чистякова М.И. Психогимнастика / Под ред. М.И.Буянова. – М.: Просвещение, 1990. – 157 с.
 - Опрацювати літературу і зробити таблицю: “Порівняльний аналіз систем музичного виховання за кордоном”:
 - Написати твір-роздум „Я – вчитель музики”.
 - Створити власний проект музичного виховання школярів.
 - Підготувати виставку нових монографій, підручників, посібників, методичних рекомендацій, науково-методичних газет, журналів, репертуарних збірників (літературу вибирають студенти).

8. КУРСОВИЙ ПРОЕКТ

Тематика курсових робіт

1. “Музична вітальня” в загальноосвітній школі
2. Вивчення творчості Мирослава Скорика (Платона Майбороди, П.І.Чайковського, тощо) на уроці музики
3. Використання методів катарсичної педагогіки в музичному вихованні школярів.
4. Виховання музичної культури у молодших школярів.
5. Вокальні вправи-забавлянки як умова створення емоційно-позитивної атмосфери на репетиціях хору
6. Вокально-хорова робота вчителя музики
7. Вплив засобів масової інформації на музичну культуру дитини
8. Гра на дитячих музичних інструментах на уроках музики.

9. Духовна музика в сучасній системі музичного виховання
10. Емоційне виховання дитини на уроці музики
11. Емоційний світ музичного мистецтва
12. Естетичне виховання дітей на уроці музики.
13. Застосування музикотерапевтичних методів на уроці музики
14. Інтегрований підхід до музичного виховання молодших школярів
15. Інтегровані уроки музики (інтегровані уроки музики та образотворчого мистецтва; інтегровані уроки музики та читання, тощо).
16. Інтерактивні методи музичного виховання особистості
17. Казка на уроках музики
18. Клас-музей у загальноосвітній школі
19. Комп'ютерні технології музичного виховання та розвитку дитини
20. Комплексні уроки музики в початковій школі.
21. Композиторська творчість учителів музики
22. Методика “пластичного інтонування” Вероніки Коен на уроках музики в українській школі.
23. Методика вокального виховання.
24. Методика конструювання і проведення уроків-станів.
25. Методика музичного виховання В.Красильнікової (Д.Б.Кабалевського, З.З.Жофчака, Карла Орфа, Е.Жака-Далькроза, тощо).
26. Методика роботи над вокально-хоровою технікою (чи якістю звуку, рухливістю голосу, дикцією, інтонацією, строєм, ансамблем) на уроці музики.
27. Мистецтво як засіб психотерапевтичного впливу на особистість молодшого школяра
28. Музичне виховання дитини як його життєтворчість
29. Музичне виховання дітей шестирічного віку в умовах дитячого дошкільного закладу
30. Музичне виховання школярів в навчальних закладах України в період з 1920 по 1932 роки (в епоху Відродження; у ХІХ ст., на рубежі ХІХ – ХХ ст., у 40 – 50 роки ХХ ст., 60 – 70 роки ХХ ст.).

31. Музичне краєзнавство на уроках музики
32. Музично-дидактичні ігри в початковій школі.
33. Музично-творча діяльність на уроці
34. Музично-теоретичний розвиток дитини в дошкільний період.
35. Навчання гри на синтезаторі в загальноосвітній школі
36. Нетрадиційні форми роботи на уроці музики.
37. Організація дитячого духового оркестру в загальноосвітній школі.
38. Особистісно-орієнтований підхід до музичного виховання школярів
39. Педагогічна творчість учителя музики
40. Психогімнастика як метод музичного виховання дітей шестирічного віку
41. Реалізація принципу наочності на уроках музики
42. Регіональний аспект музичного виховання школярів
43. Розвивальне навчання на уроці музики
44. Розвиток гуманних почуттів молодших школярів у процесі музичного виховання.
45. Розвиток музичних уподобань старшокласників
46. Розвиток музично-творчих здібностей дітей.
47. Розвиток особистості дитини в процесі творчої діяльності
48. Розвиток уяви молодших школярів засобами мистецтва
49. Сучасний урок музики в початковій школі.
50. Українська вокальна класика на уроках музики.
51. Українська дитяча пісня
52. Уроки музики в поетичній формі
53. Формування вокальної культури молодших школярів на уроці музики.
54. Хоровий спів як стан внутрішнього світу особистості
55. Шляхи збереження психоемоційного здоров'я дитини на уроці музики

9. МЕТОДИ НАВЧАННЯ:

кредитно-модульна технологія навчання; лекції; практичні й лабораторні заняття; робота з Інтернет і першоджерелами (конспектування, рецензування, ксерокопіювання, складання бібліографії, картотеки, створення копій електронних варіантів навчально-методичної літератури, ескізне ознайомлення та опрацювання, аналітичний огляд); аналіз і порівняння; складання графічних схем, опорних конспектів, таблиць; рецензування; пошуково-дослідницька робота; розробка розширених конспектів уроків та позакласних заходів, календарних планів і планів проведення позакласних заходів; ділові ігри; перегляд відеофільмів уроків музики та позакласних заходів кращих учителів; спостереження та аналіз уроків музики вчителів-практиків; робота з комп'ютерними програмами; репертуарно-пошукова робота; мікровикладання; творчі завдання; ігрові та інтерактивні методи навчання; групові форми роботи; компаративний аналіз різноманітних підходів, систем, методик музичного виховання; психотерапевтичні методи; розробка та захист власного проекту музичного виховання; написання твору-роздуму.

10. МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ:

експрес-тестування, поточне та підсумкове тестування; фронтальне та індивідуальне опитування; оцінювання якості виконання індивідуальних навчально-дослідних, творчих і науково-методичних завдань; взаємооцінювання; індивідуальна та колективна оцінка мікровикладання, в тому числі й незалежними студентами-експертами; проведення комплексних і поліваріантних контрольних робіт; визначення рейтингу кожного студента за шкалами оцінювання; використання індивідуальних залікових паспортів.

11. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЩО ПРИСВОЮЮТЬСЯ СТУДЕНТАМ

Модуль I	Модуль II	Модуль III	Модуль IV	Модуль V	Модуль VI	Модуль VII	Підсумковий тест	Сума
10	8	15	15	12	8	15	17	100
T1-3	T1-2	T1-9	T1-8	T1-7	T1-6	T1-4		
T2-3	T2-6	T2-3	T2-3	T2-3	T2-2	T2-4		
T3-4		T3-3	T3-4	T3-2		T3-7		

Шкала оцінювання:

90-100 балів - *відмінно (A)*;

75-89 балів - *добре (BC)*;

60-74 балів - *задовільно (OE)*;

35-59 балів - *незадовільно* з можливістю повторного складання (PX);

1-34 балів - *незадовільно* з обов'язковим повторним курсом (P).

12. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Тексти лекцій; опорні схеми та таблиці; інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни; нормативні документи МОН України; методичні матеріали; питання до заліків, контрольних робіт, семестрових та державних екзаменів; тести (поточні та підсумковий); ксерокс-хрестоматія; короткі відповіді на питання до державних екзаменів; відеотека; дискотека; записи програмних творів із слухання музики; картотека передового педагогічного досвіду; зразки конспектів уроків музики і сценаріїв позакласних музично-виховних заходів; електронні варіанти певних підручників і навчально-методичних посібників; програми та підручники з музики для загальноосвітніх шкіл; комп'ютерні програми; методична бібліотека; матеріали з музичного краєзнавства.

13. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Абдуллин Э.Б. Теория и практика музыкального воспитания и обучения в общеобразовательной школе: Пособие для учителя. – М.: Просвещение, 1983.
2. Амлінська Р. Музичні інструменти-іграшки. – К.: Муз. Україна, 1986.
3. Апраксина О.А. Методика музыкального воспитания в школе: Учебное пособие. – М.: Просвещение, 1983.
4. Арчажникова Л.Г. Профессия – учитель музыки. – М.: Просвещение, 1984.
5. Варга Б. Язык. Музыка. Математика / Б.Варга, Ю.Димень, Э.Лопариц; Перд с венг. Ю.А.Данилова. – М.: Мир, 1981.
6. Вендрова Т.Е. Пусть музыка звучит!: Кн. Для учителя. – М.: Просвещение, 1990.
7. Верховинець В.М. Весняночка. – 5-е вид. – К.: Муз. Україна, 1989.
8. Ветлугина Н.А. Музыкальный букварь. – М.: Музыка, 1989.
9. Гадалова І.М. Методика викладання музики у початкових класах: Навч. посібник. – К.: ІСДО, 1994.
10. Годованец Т. Уроки музыки в малокомплектной школе // Музыка в школе. – 1984. – №№ 3, 4.
11. Гумінська О.О. Уроки музики в загальноосвітній школі. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2004. – 104 с.
12. Дверій Р.Є. Музичний букварик: Кн. для дітей. – Львів: ВНТЛ, 1997.
13. Дитина: Програма виховання і навчання дітей від 3 до 7 років. Рекомендовано МНОУ. – 2-ге вид., доп. – К.: „Богдана”, 2003. – 328 с.
14. Дмитриева Л.Г., Черноиваненко Н.М. Методика музыкального воспитания в школе: Учебное пособие. – М.: Просвещение, 1989.
15. Жофчак З.З. Викладання музики у 1 класі на релятивній основі. – К.: Муз Україна, 1983.

16. Из истории музыкального воспитания / Сост. О.А. Апраксина. – М.: Просвещение, 1990.
17. Кабалевский Д.Б. Педагогические размышления: Избранные статьи и доклады. – М.: Педагогика, 1986.
18. Кабалевський Д.Б. Про трьох китів та про інші цікаві речі. – К.: Муз Україна, 1983.
19. Карапузова Н.Д. Контроль навчально-пізнавальної діяльності студентів як компонент процесу навчання // Наукові записки психолого-педагогічного факультету: Зб. наук. праць. – Полтава, 1998.– С. 125 – 130.
20. Ковалів В. Методика музичного виховання на релятивній основі. – К.: Муз Україна, 1973.
21. Комп'ютерні технології музичного виховання та розвитку школярів: Програма спецкурсу для студентів У курсу психолого-педагогічного факультету зі спеціальності 7010104, 7020411 “Початкове навчання та музичне виховання” / Упор. С.Кульчій, О.Лобач. – Полтава: ПДПУ, 2003. – 14 с.
22. Леонтович М.Д. Практичний курс навчання співу у середніх школах України. – К.: Муз Україна, 1989.
23. Лещенко М.П. Зарубіжні технології підготовки учителів до естетичного виховання. – 2-е вид., доп. – К.: ІПППО, 1996.
24. Лиманський П.Т., Тягло Є.І. Вокально-хорова робота вчителів музики у дитячому хорі: Навч. посібник. – Полтава, 1998.
25. Лобач О.О. Сучасні методичні досягнення навчального предмета “Музика” // Постметодика. – 1999. – № 2-3-4.
26. Методика музыкального воспитания в детском саду / Под ред Н.А. Ветлугиной. – М.: Просвещение, 1989.
27. Науменко С.І. Музично-естетичне виховання дошкільнят. – К.:ІЗМН, 1996. – 104 с.
28. Науменко С.І. Психологія музичності та її формування у молодших школярів: Навч. посібник. – К.: КДПІ, 1993.
29. Основи викладання мистецьких дисциплін: Навч. посібник / За заг. ред. О.П.Рудницької. – К.: ІЗМН, 1998.
30. Печерська Е. Уроки музики в початкових класах: Навч. посібник. – К.: Либідь, 2001. – 272 с.

31. Прилучаємося до музичної скарбниці // Дитина. Гармонія. Світ: Обласна авторська програма художньо-естетичного виховання у дитячому дошкільному закладі / Упор. Л.О.Запорожченко, О.П.Симон. – Полтава, 1998.
32. Радынова О.П. Музыкальное воспитание дошкольников. – М.: Просвещение, 1994.
33. Ригина Г.С. Уроки музыки в начальных классах. – М.: Просвещение, 1979.
34. Ростовський О.Я. Методика викладання музики в основній: Навч.-методичн. посібник. – К.: Навчальна книга – Богдан, 2000.
35. Ростовський О.Я. Методика викладання музики у початкових класах: Навч.-методичн. посібник. – К.: ІЗМН, 1998.
36. Ростовський О.Я. Педагогіка музичного сприймання: Навч.-метод. посібник. – К.: ІЗМН, 1997.
37. Рудницька О.П., Болгарський А.Г., Свистельнікова Т.Ю. Основи педагогічних досліджень. – К., 1998.
38. Слухання музики в загальноосвітній школі: Метод. рекомендації / Укл. Н.М. Зелінська. – К.: ІСДО, 1996.
39. Спутник учителя музыки: Кн. для учителя / Сост. Т.В. Чельшева. – М.: Просвещение, 1993. – 236 с.
40. Стулова Г.П. Хоровой класс: Теория и практика вокальной работы в детском хоре. – М.: Просвещение, 1988.
41. Тарасова В.К. Онтогенез музыкальных способностей у дошкольников. – М.: Педагогика, 1988.
42. Теплов Б.М. Психология музыкальных способностей // Избр. труды: В 2-х т. – Т.1. – М.: Педагогика, 1985.
43. Халабузарь П., Попов В., Добровольская Н. Методика музыкального воспитания: Учебн. пособие. – М.: Музыка, 1989.
44. Хрестоматия по методике музыкального воспитания в школе: Учебн. Пособие / Сост. О.А. Апраксина. – М.: Просвещение, 1987.
45. Чистякова М.И. Психогимнастика / Под ред. М.И.Буянова. – М.: Просвещение, 1990.
46. Шовкомуд О.О. Уроки музыки как средство эстетического воспитания // Проблемы эстетичного виховання

та художньої освіти в системі професійної підготовки вчителів: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Полтава, 1995.

Додаткова

1. Алексеева Л.Н. Игровое сольфеджио для малышей. – М.: Москва, 1998.
2. Асафьев Б.В. Музыкальная форма как процесс: Кн.1, 2. – М.: Музгиз, 1963.
3. Букреева Г.Б. Цікава музика: Музично-дидактичні ігри. 5 – 8 класи: Навч. посібник для учнів основної школи. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2003. – 104 с.
4. Буц К. Рухливі ігри на уроках музики. – К.: Муз. Україна, 1989.
5. Вендрова Т.Е. “Пластическое интонирование” музыки в методике Вероники Коэн // Искусство в школе. – 1997. – № 1, 2, 4.
6. Виноградов Г., Красовская Е. Занимательная теория музыки. – М.: Сов. композитор, 1991.
7. Вільчковська А. Музыка в системі шкільної освіти в країнах Західної Європи // Мистецтво та освіта. – 2003. – № 2. – С. 19 – 22.
8. Вільчковський С. Рух і музика. – К.: Муз. Україна, 1988.
9. Воспитание музыкой: Из опыта работы / Сост. Т.Е. Вендрова, И.В. Пигерева. – М.: Просвещение, 1991.
10. Горюнова Л. В. На пути к педагогике искусства // Музыка в школе. – 1988. – № 2. – С. 7 – 17.
11. Горюнова Л.Г. Развитие ребенка как его жизнетворчество // Искусство в школе. – 1991. – № 1. – С. 15 – 21.
12. Ершова А.П., Букатов В.М. Режиссура урока, общения и поведения учителя (Педагогика как практическая режиссура): Пособие для учителя. – М.: Педагогика, 1995.
13. Исьянова Л.М. Феноменологическая диалектика – искусство – музыка: Уроки А.Ф. Лосева. – К.: ИПКРК, 1998.
14. Кадцын Л.М. Музыкальное искусство и творчество слушателя. – М.: Высш. школа, 1990.

15. Кононова Н.Г. Музыкально-дидактические игры для дошкольников: Из опыта работы. – М.: Просвещение, 1982.
16. Кононова Н.Г. Обучение дошкольников игре на детских музыкальных инструментах. – М.: Просвещение, 1990.
17. Красильников И. Содержание и методы обучения музицированию на компьютере в общеобразовательной школе // Музыка в школе. – 2003. – № 1. – С. 58 – 64.
18. Лобач О.О. Музично-дидактичні ігри в школі: Метод. рекомендації. – Полтава: ПДПУ імені В.Г.Короленка, 2004. – 70 с.
19. Матонис В. Музыкально-эстетическое воспитание личности. – Л.: Музыка, 1988.
20. Музыкальное восприятие как предмет комплексного исследования: Сб. ст. / Сост. А.Г. Костюк. – К.: Муз. Україна, 1986.
21. Музыкальное образование в школе: Учеб. Пособие для студентов муз. фак. и отд. высш. и сред. учеб. заведений / Под. Ред. Л.В.Школяр. – М.: Издательский центр «Академия», 2001.
22. Огороднов Д. Музыкально-певческое воспитание в общеобразовательной школе. – М.: Педагогика, 1985.
23. Падалка Г.М. Музична педагогіка: Курс лекцій з актуальних проблем викладання музичних дисциплін у системі педагогічної освіти. – Херсон, 1995.
24. Петрушин В.И. Музыкальная психология: Учебн. пособие для студентов и преподавателей. – М.: ВЛАДОС, 1997.
25. Рудницька О.П. Музыка і культура особистості: Проблеми сучасної педагогічної освіти: Навч. посібник. – К.: ІСМН, 1998.
26. Тарапата-Більченко Л.Г. Філософія музики: Навч. посібник для студентів та магістрантів факультету мистецтв. – Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2004. – 76 с.
27. Чередниченко Т.В. Тенденции современной западной музыкальной эстетики. К анализу методологических парадоксов науки о музыке. – М.: Музыка, 1989.
28. Шип С. Музична форма: від звуку до смислу. – К., 2000.

Методика музичного виховання у школі
Модульна програма
Укладач О. О. Лобач
Комп'ютерний набір і верстка О. О. Лобач
Підписано до друку 24.02.2005.
Формат 60×84 1/32. Папір друкарський.
Гарнітура *Times Nev Roman Cyr* Друк офсетний.
Умовн. друк. арк. 1,6
Тираж 100 прим.
Видання Полтавського державного педагогічного
університету імені В. Г. Короленка